

ПРИЙОМИ АРХІТЕКТУРНО-ХУДОЖНЬОЇ ВИРАЗНОСТІ КУРОРТНИХ ГОТЕЛІВ

Анотація. В статті представлено аналіз сучасної практики та літературних джерел з архітектурно-художньої виразності готелів. Отримані конкретні рекомендації та прийоми архітектурно-художньої виразності курортних готелів в залежності від умов їх розміщення: в курортній зоні міста, селища та за містом у природному оточенні.

Ключові слова: курортний готель; архітектурно-художні прийоми; відеоекологія образу; курортна зона міста, заміські курортні території.

Першою основною специфічною рисою санаторно-курортних установ є органічний зв'язок архітектури з навколишнім середовищем, так як для лікування та відпочинку потрібно забезпечити найбільшу повноту використання наявних природних факторів (сонячне світло, чисте повітря, рослинність тощо), які активно беруть участь в лікувально-оздоровчому процесі [1]. Для досягнення органічного зв'язку будівлі з навколишньою природою використовуються засоби розміщення та композиції, що враховують природне оточення, оптимальну орієнтацію за сторонами світу, рельєф місцевості, кліматичні умови та характер рослинності. Архітектурно-художній образ курортних готелів визначається необхідними архітектурними елементами, правильне, не випадкове рішення яких сприяє лікуванню і відпочинку.

Прийоми архітектурно-планувальної організації та об'ємно-планувальних рішень на природозаповідних територіях представлені у роботі Карасьової О. М. [2]. Прийоми підвищення архітектурно-художньої виразності будівель готелів в залежності від розташування у структурі міста розроблено Ковальською О.Є. [3]. Композиційні прийоми та засоби створення архітектурного образу санаторно-курортних установ були розглянуті у книзі Ткаченко В. О. [4]. У дисертаційній роботі Блідні Л. Ю. розроблені прийоми побудови архітектурної композиції готелів для містобудівного та природного середовища – це акцент, контраст та нюанс [5].

Отже при виборі об'ємно-просторового рішення курортного готелю важливим є відеоекологія образу будівлі, тобто те як буде вписаний готель в умови навколишнього середовища. Архітектура в природному оточенні грає іншу роль, ніж в місті, де готель може домінувати над іншими будівлями,

виділятися для впізнаваності, в природному оточенні вона повинна підкреслювати красу природи і не пригнічувати її. Цей факт ставить перед архітектором, що проектує курортний готель в тій чи іншій місцевості, дуже специфічне завдання щодо вибору форми та архітектурного вираження будівлі. [6]. Це виявляє необхідність розроблення концепції забудови, що враховує особливості містобудівних умов та природного оточення.

Аналіз вже розроблених концепцій, сучасної практики проектування та тенденцій у курортному будівництві допомогли отримати прийоми архітектурно-художньої виразності курортних готелів, що істотно відрізняються в залежності від умов їх розміщення: при плануванні курортного готелю в курортній зоні міста, селища рекомендовані такі архітектурно-художні прийоми (Рис. 1.):

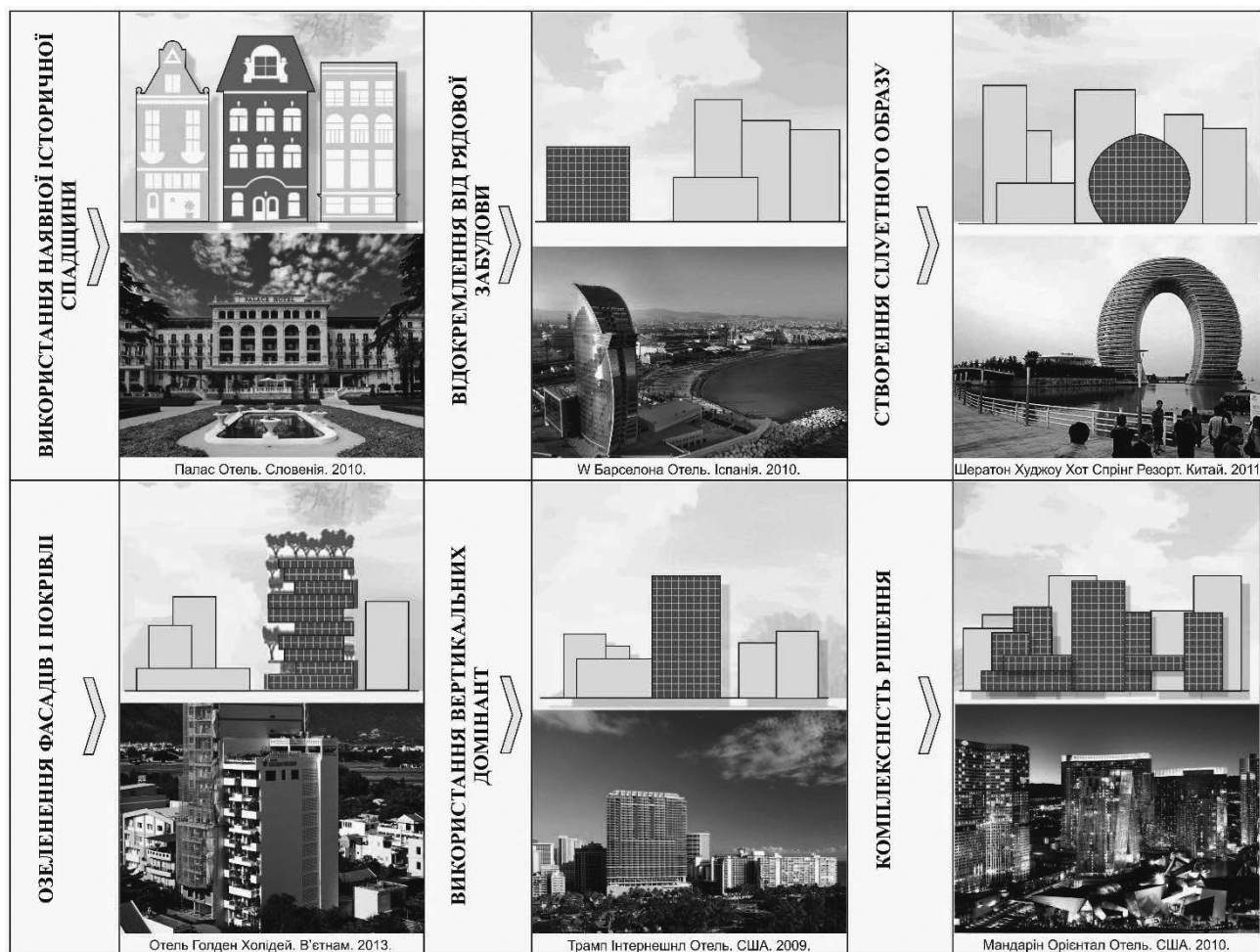
- *використання наявної історичної спадщини* - якщо готель зводиться в середовищі історичної забудови, цінним є максимальне збереження історико-художніх характеристик оточуючої забудови і забезпечення виразності готельної будівлі. У випадку зведення готельної споруди в середовищі, що не обмежується історичними чинниками, образність може бути досягнута засобами контрастного співставлення сучасного архітектурного рішення з навколишньою забудовою або шляхом надання новій споруді традиційних рис, характерних для навколишньої забудови. Наглядним прикладом використання даного прийому є Палас Отель у Словенії, що був збудований за часів Австро-Угорської монархії, і до кінця вісімдесятих років минулого століття розміщував гостей з усієї Європи. Завданням архітектора було реконструювати стару неокласичну споруду та збільшити її пропускну спроможність шляхом розширення. Все, що було збережено від старої будівлі – головний фасад із видом на море, кришталевий зал, поруч з ним салони, бічні фасади та історичні сходи. Конструкція підлог, мансарда та задній фасад побудовані використовуючи сучасні матеріали. Розширення абсолютно нове, виконано із скла, каменю та сталі, та підпорядковане історичному фасаді збереженої частини будівлі, використовуючи його ритм, характеристики кольору та матеріалів [9].

- *відокремлення від рядової забудови* – за допомогою відступу, акцентного розміщення, контрастного рішення тощо. Так W Барселона Готель у формі вітрила на узбережжі Барселони в Іспанії побудований окремо від іншої забудови та є найближчим до моря. Віддзеркалюючий фасад із срібного скла змішується з кольорами неба та відблисками моря, а його алегорична форма слугує орієнтиром [10].

- *комплексність вирішення* - пов'язане рішення курортного готелю та інших санаторно-курортних установ, об'єднаних в курортний комплекс, що має загальний архітектурний задум - композиційна єдність всіх споруд в їх функціональній, планувальній та архітектурно-просторовій організації, досягнення гармонійного зв'язку архітектури з навколишнім середовищем. Весь

ансамбль курортного комплексу підпорядковується загальним принципам, що забезпечують архітектурну єдність і виразність (виявлення головного і другорядного в композиції, єдність архітектурного масштабу і стильової спрямованості, тощо).

Рис.1. Прийоми архітектурно-художньої виразності курортних готелів у курортній зоні міста, селища.

- *озеленення фасадів і покрівлі* – поряд з природними зеленими масивами, важливу роль для зв'язку архітектури з природою відіграє введення зелені і квітів безпосередньо в архітектуру готелю. Переплетення архітектурних форм з живою природою є одним з ефективних художніх засобів в досягненні зв'язку архітектури з природою. Такий прийом робить готель екологічно спрямованим і рекреаційно комфортним.

- *створення силуетності образу* - служить одним з ефективних засобів досягнення архітектурного єдності і художньої виразності, передбачає використання цікавих форм будівлі. Виразність силуету особливо важлива, коли будівля курортного готелю добре оглядається з відстані, наприклад в умовах гірської місцевості, і коли інші засоби архітектурної виразності (пропорційне членування фасадів, ритм окремих елементів, архітектурні деталі і т. д.), через

дальність відстані, втрачають силу свого впливу. В умовах степових курортних місцевостей та прибережної зони з пологим рельєфом мальовничий силует забудови є одним із засобів пожвавлення одноманітності природного ландшафту.

- *використання вертикальних домінант* - визначає курортний готель як один з головних елементів забудови за допомогою підвищеної поверховості рішення, такий об'єкт виконує роль просторового орієнтиру, а також акцентує увагу на собі.

Зв'язок архітектури з природою є одним з основних питань проектування і будівництва курортних готелів в природних умовах і найважливішим засобом для досягнення художнього єдності і цілісності рішення. Для курортних готелів, що розміщуються за містом у природному оточенні, доцільно застосовувати інші архітектурно-художні прийоми (Рис. 2.):

- *використання місцевих традицій будівництва та матеріалів* – що допомагає органічно вписати будівлю у навколишнє середовище. Як, наприклад, побудована у 19 столітті і реконструйована з використанням місцевих та екологічних матеріалів будівля готелю Лакшман Сагар Резорт у Індії з переосмисленням та імпровізацією у перебудові (Рис.2.). Оригінальні триповерхові споруди оточують внутрішній двір, вони були відновлені з мінімальним втручанням. Басейн був виритий у місцевих породах, а тріщини в геологічних формаціях визначили форму басейну. Котеджі розташовані в природній топографії з урахуванням видів, дерев, каменів, вітру, сонця та дренажних візерунків, що дало кожному котеджу особливу форму та ідентичність. Матеріали, що використовувались для будівництва, були отримані на місці [11].

- *компактність рішення* - вибір компактного об'ємно-просторового рішення, співмасштабність оточенню якого досягається обмеженням по висоті (наприклад, не вище кромки дерев) і по протяжності будівлі, в залежності від габаритів навколишніх об'єктів. При цьому, як показує практика санаторно-курортного будівництва в своїх кращих рішеннях, не повинно бути різкої межі між об'єктом і природою. Будівля не має замикатися в собі, відгороджуватися від природи вагою форм або замкнутістю стін. Навпаки, вони повинні розкриватися назустріч природі, навколишньому простору та ставати невід'ємним елементом самої природи.

- *наслідування напрямків архітектурно-будівельної біоніки* - повторення форм, силуетів, членувань і пропорцій оточення навколишнього середовища об'єднує будову із навколишнім середовищем. Так курортний готель Саффіре Резорт (Рис.2.) є екологічно сенситивним до місця розташування та навмисно набуває схожості з прибережними навколишніми формами. При проектуванні важливим було, щоб проект мав пізнавальну форму, яка також буде поєднана із природним оточенням. Крім того вибраний об'єм виконує поставлені програмні вимоги: забезпечення панорамного виду на затоку; протиставлення грандіозності головної будівлі курорту більш особистим масштабам будиночків, тощо [12].

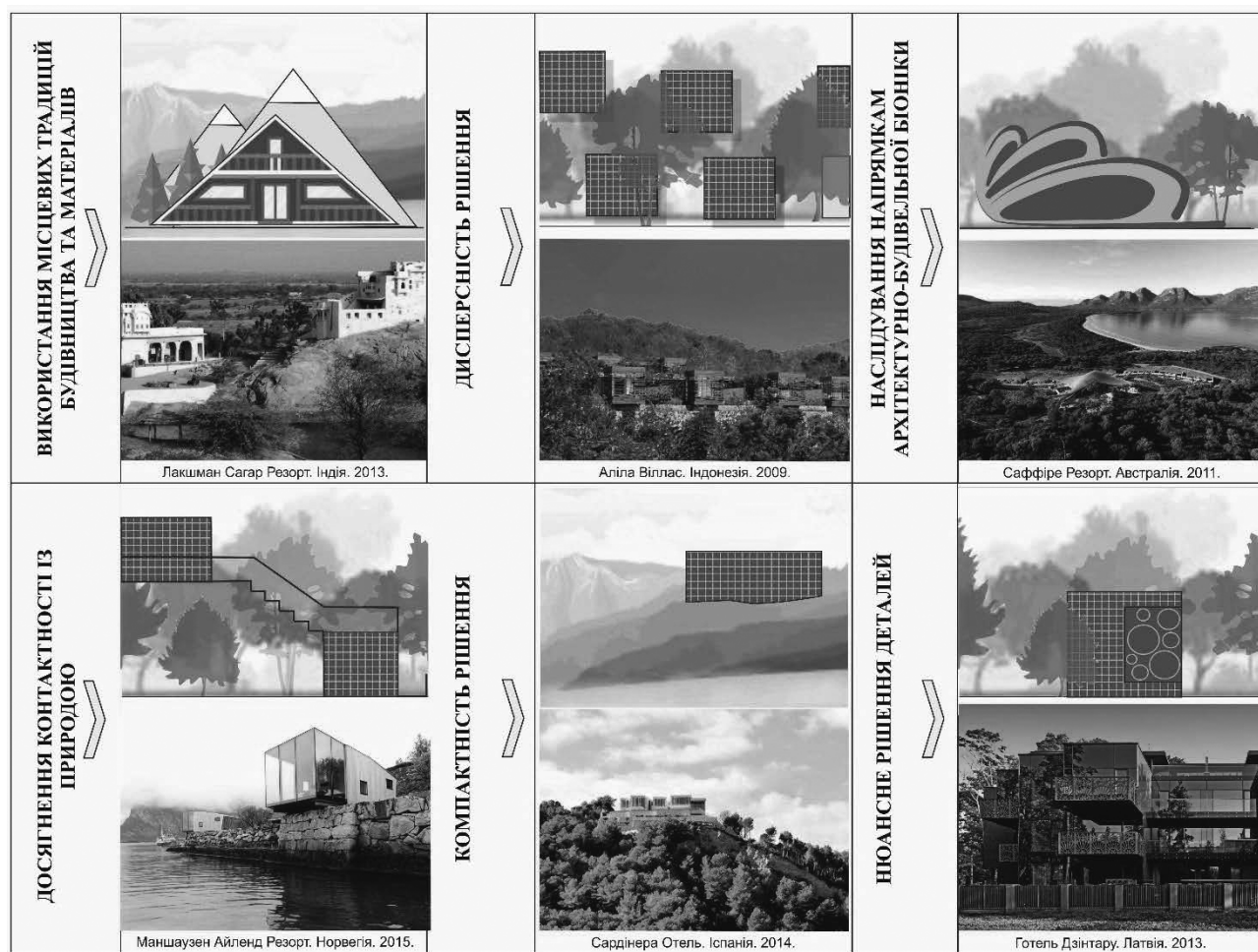

Рис.2. Прийоми архітектурно-художньої виразності курортних готелів за містом у природному оточенні.

- *досягнення контактності із природою* шляхом влаштування галерей, лоджій, веранд, великих вікон, зручних і безпосередніх виходів на територію; вмілим розкриттям видових панорам з житлових і громадських приміщень; створенням аераріїв, аеросоляріїв. При великій кількості світла, свіжого повітря, панорами гірського або морського пейзажу, що розкривається з номеру, він органічно входить у зовнішній простір. Великі отвори з різними системами

розсувного скління доцільно влаштовувати не тільки в номерах, а й ресторанах, вітальнях, холах, лікувально-курортних і спортивно-оздоровчих приміщеннях тощо. Пристрій веранд, плоских дахів, терас, басейнів - все визначає архітектурні форми, характерні для курортних готелів.

- *нюансне рішення деталей* – курортний готель підпорядковується оточенню за основними критеріями (габарити, форма, пропорція), а деталі, вирішені декоративно, нюансно виділяють об'єкт. Як показує практика проектування, більшість курортних готелів будують з балконами, лоджіями і верандами, що не тільки підвищує рекреаційну площу в номерах і комфортабельність перебування, а й дозволяє збагатити пластичне рішення фасадів, створити затіненність при необхідності, а декоративні деталі на фасадах створюють особливу атмосферу та затишок. [7].

- *дисперсність* - рішення невеликими роз'єднаними об'єктами в природній місцевості не домінує над оточенням і краде габарити; також даний прийом передбачає пріоритетність елементів природи - вільний план, відповідний обрисам рельєфу, водойм і дерев - зберігає недоторканність ландшафту [8].

Таким чином, засоби для досягнення єдності архітектури з природою різноманітні і залежать від конкретних умов проектування. У багатьох випадках природа своїми особливостями сама підказує найбільш доцільні рішення. Що стосується курортних готелів, які розміщуються на узбережжі, вони тісно пов'язані з природою. Архітектурно-планувальна організація таких об'єктів повинна бути заснована, в першу чергу, на природних особливостях ділянки (рельєф, обрис берегової лінії, панівні вітри тощо).

Прийоми архітектурно-художньої виразності курортних готелів за містом у природному оточенні та у курортній зоні міста, селища різні але за любых умов розміщення курортний готель має на меті забезпечення органічного зв'язку з навколишнім середовищем та максимальне використання наявних природних факторів.

ЛІТЕРАТУРА.

1. Архитектура санатория/ под ред. Косицького В. А. – Москва. Государственное издательство литературы по строительству, архитектуре и строительным материалам, 1962 – 223с.
2. Карасьова О. М. Архітектурно-планувальна організація малих готелів в умовах природних комплексів: автореф. канд. архітектури: спец. 18.00.02. «Архітектура будівель та споруд»/ Карасьова О. М. – Київ, 2009.
3. Ковальська О. Є. Архітектурно-планувальна організація готелів (на прикладі крупніших міст України) [текст]: дис. канд. архітектури: 18.00.02. / О. Є. Ковальська – Київ, КНУБА, 2012 – 182с.

4. Ткаченко В.А. Архитектура санатория/ под ред. Н.П. Северова – Киев. Академия архитектуры Украинской ССР, 1954 – 156 с.
5. Брідня Л. Ю. Методичні основи реконструкції типових готелів в Україні: дис. канд. архітектури: 18.00.02. / Л. Ю. Брідня – Київ, КНУБА, 2014 – 233с.
6. Волков Ю. Ф. Интерьер и оборудование гостиниц и ресторанов/ серия «Учебники, учебные пособия» - Ростов н/Д. Феникс, 2003-352 с.
7. Глинский С.Л., Былинкина Р.П. и др. Туристские и курортные гостиницы. – Москва: ЦНТИ по гражданскому строительству и архитектуре, 1976.
8. Исаченко Т.В. Особенности объемно-планировочных решений зданий отдыха и туризма в условиях муссонного климата/ Т.В. Исаченко – Москва, 1981 – 42с.
9. Palace Hotel in Portorož / Api Arhitekti [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://www.archdaily.com/83073/palace-hotel-in-portoroz-api-arhitekti>
10. W Barcelona Hotel / Ricardo Bofill [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://www.archdaily.com/297165/w-barcelona-hotel-ricardo-bofill>
11. Lakshman Sagar [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://www.sewara.com/property/history-lakshman-sagar>
12. Saffire Resort / Circa Architecture [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://www.archdaily.com/117672/saffire-resort-circa-architecture>

Аннотация. В статье представлен анализ современной практики и литературных источников по архитектурно-художественной выразительности гостиниц. Получены конкретные рекомендации и приемы архитектурно-художественной выразительности курортных гостиниц в зависимости от условий их размещения: в курортной зоне города, поселка и за городом в природном окружении.

Ключевые слова: курортная гостиница; архитектурно-художественные приемы; видеоэкология образа; курортная зона города, загородные курортные территории.

Abstract. The article presents the analysis of modern practice and literary sources about the architectural-artistic expression of hotels. The specific recommendations and techniques of the architectural-artistic expressiveness of resort hotels are obtained, depending on the conditions of their accommodation: in resort area of a city, village and outside a city in natural surroundings.

Keywords: resort hotel; architectural-artistic techniques; video ecology of image; resort area of the city, out of town resort territories.